

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SLÖJDUNDERVISNINGSBLAD

från

NÄÄS.

Elfte årgången. N:o 1 (117).

Redaktör: OTTO SALOMON.
Näås, Floda Station.

(Tryckt 13/2) 1895.

Om s. k. föröfningar.

I.

Det kan icke för ofta påpekas och betonas, att hvad man i stort taget plägar med ett måhända något oegentligt namn kalla »arbetsundervisning», såsom densamma i uppfostringskonsten framträder, ingalunda hvarken kan eller får bedömas fristående. Likasom den sedan århundraden tillbaka ständigt återkommande fordran på att kroppsarbetet skall tagas i allmänbildningens tjänst står i närmaste samband med de ropandes pedagogiska grundåskådningar för öfrigt, så äro äfven från olika håll förordade tillvägagångender eller metoder att betrakta såsom uttryck för dylika åskådningar. Frågan berör emellertid i ena fallet uppfostrans mål i det andra dess medel. Den, för hvilket det står klart, att förnuftsensliga uppfostran syftar på att genom en i möjligaste mån allsidig utveckling af såväl själens som kroppens krafter söka dugliggöra människan för lifvet, måste låta det ordnade kroppsarbetet få plats i sitt uppfostringssystem. Men att vara ense om frågan att är i detta lika litet som i andra afseenden liktydigt med att vara ense om frågan huru. Enighet om målet förutsätter ingalunda enighet om medlen, och icke minst uppfostringskonstens historia bär vittne om, att man ofta på olika vägar söker nå ett gemensamt slutmål.

Måhända hvarje tidsskede af dem, som tillhört detsamma har betraktats såsom ett brytningens skede, en tid af strid mellan »gammalt» och »nytt», då detta gamla »står, fäktande på knä, bak skölden», medan däremot det nya antingen med stormsteg eller ock i maklig takt, men därför så mycket mera oemotståndligt, tränger fram. Säkerligen behöfver man icke betrakta allt gammalt som dåligt och allt nytt däremot som godt för att uti denna oafbrutet pågående strid se en af faktorerna till såväl den enskilda människans som hela mänsklighetens utveckling och framåtskridande. När det gamla gjort sin tjänst får det likt moren i skådespelet gå, gifva vika för det nya, som för öfrigt oftast alls icke är något nytt utan något, som på sin tid blifvit undanträngdt. Mänsklighetens väg följer icke en rät utan en zigzag

linie, den går fram genom en följd af reaktioner, af hvilka en del beteckna tillbakagång till något sämre, andra åter framsteg mot något bättre. De äro, dessa reaktioner, säkerligen liksom allt i världsordningen nödvändiga för utvecklingen. Liksom den enskilda människan, om hon ständigt går tillväga på samma sätt, så småningom mekaniseras, utför hvad som skall utföras tanklöst och ointresserad, men däremot tvingas att som man säger rycka upp sig, då det gäller att antingen öfvervinna eller själf åstadkomma ett motstånd, så förhåller det sig äfven med mänskligheten i dess helhet. Äfven den behöfver samla sig, taga sats för att komma fram på utvecklingens väg, och anledningen härtill förefinnes i samma mån som den fördom man vill öfvervinna är stor, det missbruk man vill undanrödja är djupt ingripande. Öfverdrift i en riktning föder emellertid lätt nog öfverdrift i den motsatta. Den svängande pendeln stannar icke i sitt jämviktsläge; den skjuter ett godt stycke upp öfver målet. Det tarvas många svängningar från den ena sidan till den andra, innan jämvikt uppstår, innan den kommer till ro, men när detta sker har också samtidigt pendelns lefvande kraft förminskats eller gått förlorad. Stillaståndet är liktydigt, om än icke alltid med energiens död så dock med dess dödssömn. Det är detta sträfvan-dets betydelse för människan, som Lessing tänker på, då han säger: »Om den allsmäktige stode framför mig och hölle i sin ena hand sanningen och i sin andra hand sträfvan-det efter sanningen och sade: välj! så skulle jag svara: Herre, gif mig sträfvan-det efter sanningen och behåll sanningen för dig själf, den passar icke för mig». Människan såsom släkte har likt människan som individ ett visst behof af omväxling, hon måste sträfva efter något nytt eller åtminstone efter något, som hon uppfattar såsom nytt. Kulturhistorien i vidsträcktaste bemärkelse har förvisso härom åtskilligt att förmåla. Den del däraf, som rör uppfostringskonsten kan äfven bjuda icke få belysande exempel, och det är ett af dem, vi nu i korthet skola sysselsätta oss med.

Säkerligen torde hvad undervisningen beträffar knappast någon fråga vara viktigare och mera djupt

(Fol.) Pedagog.
F. v.
Tidskr.

ingripande än denna: »Skall en pedagogiskt för-
svarlig undervisningsmetod skrida fram från det ab-
strakta till det konkreta eller i motsatt riktning med
det konkreta till utgångspunkt leda sig fram till det
abstrakta?» Detta är — man torde utan svårighet
kunna öfvertyga sig härom — kärnan uti hvarje
meningsskiljaktighet rörande undervisningsämnen och
undervisningsmetoder. I detta afseende befinna vi
oss nämligen just i ett brytningens skede, ett skede
sträckande sig från slutet af förra århundradet, då
genom inflytandet af Rousseaus berömda bok »Emile
eller om uppfostran», anloppen började mot det häfd-
vunna gamla tillvägagåendet, mot det abstraktas
herradöme och, grundade på en bättre kännedom om
barnets natur och i synnerhet dess själslif, fordrin-
gar ställdes på lämpligare urval, lämpligare fram-
ställningssätt. På denna punkt och just på denna
är det tvifvelsutän, som striden stått, fortfarande står
och framgent kommer att stå mellan den gamla un-
dervisningsmetoden och den nya, en strid, hvars
slutliga utgång visserligen icke kan vara oviss, men
hvars frukter blott långsamt kunna mogna hvad den
praktiska undervisningen beträffar, ty »det gamla»
har härvidlag trängt ned med djupa rötter och gör
fortfarande ett det segaste motstånd.

Uti sitt i så många afseenden intressanta och om-
stor lärdom vittnande samlingsverk »Dictionnaire de
pédagogie» skriver Buisson, den högt aktade franske
pedagogen och skolreformatorn bland annat följande:
»Uppfostringskonstens historia visar, att öfverallt och
alltid, människans första tillvägagående, när hon
företager sig att undervisa barn, är att börja sin
undervisning med de abstrakta begreppen, ja, t. o.
m. med de mest abstrakta af alla, de allmänna be-
greppen. Så ända ned till den första undervisningens
grundläggande ämnen. Gäller det att lära ett barn
läsa, se nio lärare bland tio intet annat medel än att
låta det namngifva och uttala samtliga bokstäver,
tagna hvar för sig, men hvad är väl för ett barn en fri-
stående bokstaf annat än ett tecken utan värde, utan
verklighet, utan känd tillämpning, d. v. s. något
abstrakt. Gäller det grammatiken börjar man med
en definition, hvars ord nära nog alla äro ofattbara
för ett litet barn (det förstår hvarken *grammatik*,
konst eller *riktigt* — alla abstrakta termer). Man
låter dem därefter räkna upp satsdelarne, en ny följd
af abstraktioner, och vid hvarje af dem fortsätter
man med definitioner, regler och undantag. Med
knappast större rätt följer man i aritmetiken detta
logiska tillvägagående, i det man gifver definitioner
på tal, enhet, olika slag af tal, räknekonst o. s. v.,
allt abstrakta saker och utan att förutskicka någon
konkret tillämpning. Själva geografin gör sitt in-
träde med en följd af förberedande begrepp, hvilka
så snart de tillämpas på materiella förhållanden äfven
utläggas under abstrakt form uti en serie af defini-
tioner och allmänbegrepp, hvilka så mycket svårare
kunna uppfattas af barnet, som detsamma icke kan
i detta afseende vädja till sin erfarenhet; det har
ingen hjälp af sinnena för att kunna förvissa sig om
att jorden är rund, för att förstå definitionerna på
axel, ekvator, omlopp och omhvälfning.

Detta har sålunda vid olika ämnen varit en ur-
sprunglig sträfvan inom undervisningskonsten, och
förefunnits hos alla lärare vid början af deras verk-
samhet: Utgå från den allmänna grundsatsen be-
träffande den vetenskap, hvaruti man undervisar,
sönderdela den logiskt i ett visst antal abstrakta
begrepp, definiera hvar och en af dessa begrepp, låt

lärjungarne inplugga dessa definitioner, härled ur dem
regler eller formler, och fortsätt med att sålunda
framställa definition efter definition, kapitel efter
kapitel, hela vetenskapens teoretiska byggnad, och
sluta med att göra tillämpningar under form af öf-
ningar, exempel, problem.»

Vid Nääs slöjdläroreseminarium har kursen N:o
69, den s. k. »damkursen», blifvit förlängd med tre
veckor och skall sålunda fortgå till den 12 Mars.¹

Jönköpings län var under 1894 års kurser vid
Nääs Slöjdläroreseminarium representeradt af 14 del-
tagare. Genom ej häller vid korrekturläsningen
uppmärksammat skrifvel hade uti den i senaste
numret meddelade redogörelsen öfver kursdeltagarnes
hemorter Skaraborgs län kommit att upptagas tvenne
gångar, hvaraf den första just i stället för Jönkö-
pings län, ett misstag, hvilket vi under beklagande
af dess förekomst, härmed bedja få rätta.

Den svenska slöjden i Chili. I Chilis hufvud-
stad Santiago har under hösten en mineralisk och
metallurgisk utställning varit anordnad. Med anled-
ning däraf hade några läroreseminarier begagnat till-
fället att äfven visa prof på eleverbeten i papp och
trä. Den i Santiago utkommande pedagogiska tid-
skriften »El Educador» skriver härom bland annat:
»De från seminariet i Chillan sända arbetena kunde
endast utställas under den sista lördagen, dels eme-
dan förut icke någon plats kunde beredas, dels till-
följe andra svårigheter, hvilka i trots af den energi,
som utvecklats af generalinspektören för folkunder-
visningen, icke kunnat öfvervinnas. Dessa arbeten
äro utförda i trä under ledning af Don Juan Carlos
Ekelund, som vistats i Chili omkring fem år.

Bland de utställda föremålen märkas pekpin-
nar, större och mindre skedar, linealer, metermått med
handtag, yxskaft, klädhängare, lock, lådor och många
andra nyttiga föremål. Äfven ser man målkärl, en
passare, en skottkärra och andra arbeten, som Senor
Ekelund sändt från de samlingar han utarbetat med
ledning af Nääs modellserie. Denna jämkning, som
enligt generalinspektörens önskan blifvit gjord, torde
komma att göra god tjänst såväl vid nämnda semi-
narium som vid folkskolorna. Såsom känt torde
vara hafva arbetena i fråga ett praktiskt och särskildt
ett uppfostrande syfte på samma gång de bjuda en
motvikt mot det intellektuella arbetet.»

Från seminariet i Santiago, där slöjdundervisnin-
gen står under närmaste ledning af den för många
svenska lärare bekante senor Joaquin Cabezas, fun-
nos endast arbeten i papper och papp utställda, eme-
dan undervisningen i träslöjd ännu icke kommit fullt
i ordning.

Slöjdundervisning i hem på landet. Fröken Elsa
Hult, som genomgått kurser på Nääs och äfven varit
biträdande lärarinna därstädes, mottager under denna
termin i sitt hem på landet i Bleking som elever i
slöjd två eller tre unga flickor. Hel inackordering
erhålls. De förfärdigade arbetena kunna blifva gran-
skade och godkända på Nääs, ifall någon kurs där
kommer att genomgå. Priset är ett för allt 50 kr.
för månad. — Närmare upplysningar kunna erhållas
genom föreståndaren för Nääs slöjdläroreseminarium.

Ny amerikansk tidskrift. Vi hafva haft nöjet
mottaga de tvenne första numren af »Art Education»
en i alla afseenden innehållsrik och praktfullt utstyrd
tidskrift, som är afsedd utkomma med sex nummer

öfriga skolorna meddela folkskolans lärare undervisningen. I de flesta slöjdskolorna undervisas uteslutande i träslöjd, snickeri och svarfning. I några omfattar undervisningen också stol- och korgflätning, borstbindning och tillverkning af stålträdsarbeten..... Vid den i Vesterås befintliga »slöjdskolan och tekniska skolan» har på landstingets bekostnad under flere år varit anordnade lärokurser i slöjd för folkskolans lärare. Såväl därigenom som genom anslag till slöjdlärares aflönning och till anskaffande af slöjdrederkap har landstinget sökt befördra slöjdundervisningen vid länets folkskolor..... Största antalet af de folkskollärare, som undervisa i manlig slöjd hafva utbildats vid slöjdskolan i Vesterås. Några få hafva genomgått slöjdkurs vid Nääs slöjdlärareseminarium. Hvarje lärare följer naturligtvis vid slöjdundervisningens meddelande den metod, i hvilken han själf blifvit undervisad.

C. G. Åström.

Slöjdskolor funnos förlidet år till ett antal af 28 för gossar och 55 för flickor..... I slöjdskolorna undervisades enligt lärarnes uppgifter 488 gossar och 1238 flickor.

J. E. Janson.

Slöjdskolor för gossar hafva varit anordnade år 1886: 33 och 1892: 62. Slöjdskolorna hafva sålunda till antalet nära fördubblats. Endast 6 af skoldistrikten sakna ännu slöjdskolor för gossar. Undervisningen besörjes, utom i 4 slöjdskolor, af nuvarande eller förra folkskollärare eller lärarinnor.....

Lärokurser för lärare i slöjd, hvarvid undervisning äfven i ritning meddelats, hafva på statens, landstingets och hushållningssällskapets bekostnad varit anordnade i Backmänska slöjdskolan i Hedemora. Dessa kurser hafva med lifligt intresse omfattats såväl af folkskollärare som af andra personer. Några folkskollärare hafva ock åtnjutit undervisning å Nääs.

L. J. Leksell.

Slöjdskolornas för gossar antal inom inspektionsområdet utgjorde vid förra periodens slut 25. Vid senaste periods utgång funnos 47..... Slöjdskolorna för gossar hafva alltså ökat med ett antal af 22. För hvar och en af dessa skolor har under nästlidet år utgått ett statsbidrag af 75 kronor. Detta bidrag lämnas allmänt såsom lön åt läraren.....

Slöjdundervisningen för gossar skötes utan något nämnvärdt undantag med skicklighet och nit. Gossarne deltaga i denna undervisning med lif och lust. Öfver allt finnas modellerier antingen från Nääs eller Hedemora. Ingeniör Nordin har åstadkommit icke obetydliga förenklingar och förbättringar i arbetssättet. På somliga ställen lämnas slöjdundervisningen åt alla gossar, som däri deltaga, samtidigt, på andra ställen äro de fördelade i grupper eller afdelningar, som undervisas på skilda tider. Undervisningen lämnas hufvudsakligen i snickeri och svarfning och asfer förnämligast för hemmen användbara slöjdalster. Målet vid denna undervisning vare alltmör, icke att hinna så många nummer, men däremot, att »de som göras, göras väl».

J. A. Thunberg.

Litteratur.

(rörande pedagogisk slöjdundervisning).

- Redogörelse för Elfsborgs Läns Slöjdförenings södra afdelnings verksamhet under år 1894. Borås 1895. Rydinska boktr.
- Modellserie för folkskolans slöjdundervisning af Alb. Larsson. Pris 1 kr. Skara 1894.
- Konstruktionstegning og slöjd. Slöjdtogningar af H. K. Kjennerud. 2 häft. Kristiania og Köbenhavn. Alb. Cammermeyer. Pris kr. 2,50.
- Berliner Lehrgang für leichte Holzarbeiten. Mit 260 Abbildungen. Herausgegeben von der Vereinigung für Knabenhandarbeit, Sektion des Berliner Lehrervereins. Leipzig 1894. Heinrichs'sche Buchhandlung. Pris 2 Mark.
- Bericht über den X Schweitz-Lehrerbildungskurs. Lausanne vom 15 Juli bis 12 Augusti 1894. Basel 1895. Emil Birkhäuser.
- Art Education. A Journal devoted to Manual Training. J. C. Witter & Co. 853 Broadway. Newyork.
- Course of Studies for Elementary Schools. Prepared under the direction of the Massachusetts Board of Education. Boston 1894. Wright & Potter Printing Co.
- Report of the Commissioner of Education 1890-91. Vol. 1 and 2. Washington. Government Printing office. 1894.

För att underlätta slöjdundervisningens utförande inlemnas från Nääs till skolor för dem afsedda redskap och verktyg enligt nedanstående prisuppgift. Skriftliga rekvisitioner torde ställas till Aug. Abrahamson, Nääs, Floda Station. Mot kontant, i förskott eller mot efterkräf.

Redskapens och verktygens namn.	Kr.	öre	För 6 elever behöfligt antal	För 12 elever behöfligt antal	Uppställning för 12 elever.	Fullständig uppsättning för 12 elever.
Hyffelbänk, ekskif. 2 skr. 20: för 2 pers.	22	—	3	8	12	—
D:o björkskifva, för 1 pers.	20	—	—	—	—	—
D:o furuskifva, 1 skr.	12	—	—	—	—	—
D:o för 2 pers. 16 &	17	—	—	—	—	—
D:o i skåp.....	29	—	—	—	—	—
Rundsåg med ställ.....	1	—	2	3	4	—
D:o bredare med ställ.....	1	—	1	2	4	—
Sinksåg med ställ.....	1	20	2	4	4	—
Sticksåg, eng.....	—	85	1	1	1	—
Fogsvans, eng. 10", 2:25, 12", 1:50 &	2	40	1	2	3	—
Rubank med dubbelt järn.....	2	85	3	8	12	—
Skrubhyffel med järn.....	1	12	3	8	12	—
Putshyffel med dubbelt järn.....	1	67	3	8	12	—
Rundhyffel med 2 t. d:o.....	1	75	1	1	1	—
Böjtång 5 tum, Flackång å.....	—	25	2	2	2	—
Kniptång.....	—	52	1	1	1	—
Hoftång 8 tum (9 t. 1:10) 33 &	—	55	1	2	2	—
Stämjärn eng. (sats) 12,.....	3	40	1	2	2	—
D:o med påsatta skaft.....	4	40	—	—	—	—
Lockbettel, eng. (sats) 8 st.....	3	85	1	1	1	—
Håljärn, eng. (sats) 12.....	4	15	1	1	1	—
Flatfil, eng. 9..... 29 &	—	36	2	4	4	—
Halfund fil, eng. & rasp, 36 &	—	45	3	6	6	—
Rundfil, » 9' ».....	—	36	2	4	4	—
Sågfyl, ».....	—	25	2	4	4	—
Borrsläng med 16 borr 3: 65 &	3	80	1	1	1	—
» utan borr 1: 25 &	1	43	—	—	—	—
Sylbör i träfodral.....	0	95	1	2	3	—
Stötlådor.....	1	—	—	—	—	—
Knif (Nääs modell 40 ö.) 20, 25	—	60	4	6	12	—
» i fodral.....	—	92	1	2	2	—
Bandknif..... 1: 75 &	1	—	1	2	2	—
Hammare med skaft..... 40 &	—	60	3	6	8	—
Klubba.....	—	45	2	2	6	—
Passare med skruf..... 1: 05 &	1	20	—	—	—	—
D:o utan skruf 28, 63 &	—	70	1	1	1	—
Krumcirkel.....	—	55	3	6	6	—
Sickling.....	—	13	3	6	6	—
Skrufmejsel..... 25 &	—	27	2	4	6	—
Späckskifva (af järn).....	—	33	3	6	6	—
Skedjärn (sort.) med skaft.....	—	25	3	8	8	—
Skrufving 20, cm. 1.5 cm. 70 ö	1	—	1	1	2	—
Yxa, (amerik.).....	1	80	1	1	2	—
Strykmått (patent).....	—	45	3	8	12	—
Sinkstrykmått.....	—	30	1	2	2	—
Smyg.....	—	55	3	—	—	—
Vinkel, 15, 20, 25, 30 cm.....	—	16	—	8	12	—
D:o af metall..... 83 &	1	05	1	1	1	—
Limpanna med pensel.....	1	75	1	1	1	—
Slipsten med ställ & väf 7,50 &	6	—	1	1	1	—
Slipsten (plan) med ställ.....	2	50	2	3	3	—
Brynsten..... 8, 10, 40 &	—	50	1	1	1	—
Bildhuggarejärn (12 st.) 3 &	5	—	2	4	6	—
Metermått 65, 90, 1: 84, 12, 8 &	—	35	—	—	—	—
Svarfjärn, eng. (sats på 1 duss.)	6	—	—	—	—	—
Böjda träsniderifilar.....	—	70	2	2	2	—
Sågvikare..... 50, 26 &	—	18	—	—	—	—
Hyffeljärn, eng., dubbla 2 1/8.	—	90	—	—	—	—
D:o 1 3/4.	—	77	—	—	—	—
D:o enkla 1 1/4.	—	37	—	—	—	—
Rundsågsblad.....	—	14	—	—	—	—
Sinksågsblad..... 22, 28, 35 &	—	46	—	—	—	—
Sågsnören 6:tråd. pr 1/2 kilo.	1	30	—	—	—	—
D:o 3:tråd, d:o 63 & ..	—	85	—	—	—	—
Handsågar 18"/1, 15, 20"/1, 25, 22"	1	35	—	—	—	—
Sandpapper..... (1 bok)	—	36	—	—	—	—
Stift 1 1/2 t. 1 1/4 t. 1 t. 3/4 t. 1/2 t.	—	—	—	—	—	—
Lim..... (1 kilo) ..	—	66	—	—	—	—
Smörjkannor.....	—	46	—	—	—	—
Filklofve.....	—	75	—	—	—	—
Ritbестick..... 2: 33 &	—	62	—	—	—	—
Slipmaskiner.....	1	—	—	—	—	—
Gradsågar.....	—	60	—	—	—	—
Skrufställ af järn, .. 1 kr. &	2	70	—	—	—	—

GÖTEBORG. Göteborgs Handelstidnings Aktiebolags tryckeri. 1895.

